16.10.2023

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan
maatalousjaosto

Neuvotteleva virkamies Sanna Koivumäki
Erityisasiantuntija Pekka Pihamaa
Maa- ja metsätalousministeriö

Asia: HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Teema: Nuorten viljelijöiden tukeminen

Nuorille viljelijöille on Suomen CAP-suunnitelmassa suunnattu kaikkia viljelijöitä koskevien toimenpiteiden lisäksi myös omia toimia. Lisäksi on eräitä nuoria koskevia CAP –suunnitelman ulkopuolisia toimenpiteitä. Nuorilla viljelijöillä tarkoitetaan pääsääntöisesti enintään 40-vuotiasta viljelijää. Eri tukimuodoissa on lisäksi muita edellytyksiä liittyen esimerkiksi tilanpidon aloittamisajankohtaan.

Aloitustuista, rakennetuista ja eräistä muista CAP-suunnitelman toimenpiteistä

Tilanpidon ensimmäistä kertaa aloittavalle viljelijälle voidaan myöntää nuoren viljelijän aloitustukea. Aloitustuen tavoitteena on edistää nuorten viljelijöiden mahdollisuuksia maatalousyrittäjyyden aloittamiseen mahdollistamalla rahoituksen saatavuus tilan hankintaan ja toiminnan käynnistämiseen. Tavoitteena on parantaa nuorten viljelijöiden asemaa sekä saada alalle uusia maatalousyrittäjiä, joilla on mahdollisuus kannattavan toiminnan harjoittamiseen ja tilojen kehittämiseen. Yrittäjätulorajan avulla pyritään varmistamaan, että tuki kohdistuu niille tiloille, jotka elinkeinonaan harjoittavat maataloustuotantoa sitä kehittäen. Tuki voidaan myöntää avustuksena, lainan korkotukena, varainsiirtoverovapautena, valtiontakauksena tai näiden yhdistelmänä. Aloitustuen enimmäismäärä on yhteensä 80 000 euroa tuensaajaa kohden. Tuen määrä on suhteutettu yrityksen liiketoimintasuunnitelman perusteella saavutettavissa olevaan yrittäjätuloon. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan sukupolvenvaihdosten edistämistä jatketaan. Hallitusohjelmassa on osoitettu lisärahoitusta, jonka avulla nuoren viljelijän vuotuista yrittäjätulovaatimusta kevennetään. CAP-suunnitelmassa määrällisenä tavoitteena on myöntää 295 aloitustukea vuosittain.

Nuorille viljelijöille, joiden tilanpidon aloittamisesta on enintään seitsemän vuotta, voidaan myöntää korotettua investointitukea eräisiin tukikohteisiin. Korotus myönnetään avustuksena ja sen suuruus on 10 prosenttiyksikköä. Korotus koskee lypsy- ja nautakarjatalouden, sika- ja lihasiipikarjatalouden, lammas- ja vuohitalouden, hevostalouden, mehiläistalouden ja kasvihuonetuotannon investointeja sekä kuivaamo-, varasto- ja myyntikunnostusinvestointeja.

Neuvonta- ja koulutustoimenpiteiden kautta voidaan myös tukea nuorten viljelijöiden toiminnan kehittämistä, verkostoitumista ja osaamisen kehittämistä.

Vuotuiset tuet

Edellä kuvattujen toimien lisäksi nuoria viljelijöitä tuetaan vuotuisilla tuilla. Vuotuisia tukia voi saada, vaikka nuori viljelijä ei olisikaan saanut aloitusavustusta. Tilanpidon aloittamisen jälkeen nuorilla viljelijöillä on mahdollista saada viiden vuoden ajan kokomaassa EU:n kokonaan rahoittamaa nuorten viljelijöiden tulotukea ja pohjoisen tuen alueella (tukialueella C) EU:n kokonaan rahoittamaa tulotukea täydennetään kokonaan kansallisesti rahoitetulla nuorten viljelijöiden tuella. Kansallista tukea maksetaan samoille viljelijöille kuin EU:n kokonaan rahoittamaa tukeakin.

Nuorten viljelijöiden tulotukea on mahdollista saada noin 90 euroa hehtaarilta tilaa kohti enintään 150 hehtaarin perustella. Tilan tukikelpoinen enimmäisala oli aiemmalla, vuonna 2022 päättyneellä, CAP-kaudella 90 hehtaaria. Tukeen on käytettävissä vuonna 2023 noin 13,1 miljoonaa euroa. Tavoitteena on, että nuorten viljelijöiden tulotuessa olisi 500 uutta tuen hakijaa vuosittain. Kansallista nuoren viljelijän tukea maksetaan 50 euroa hehtaarilta aktiivituotannossa olevalle alalle. Vuonna 2023 tukeen on suunniteltu käytettävän yhteensä noin 4,0 miljoonaa euroa.

Vuonna 2023 kriisitoimenpide kohdennetaan nuorille viljelijöille. Valtioneuvosto hyväksyi 21.9. asetuksen tuesta taloudelliseen elinkelpoisuuteen vaikuttavista erityisongelmista kärsiville viljelijöille (944/2023). Asetuksen perusteella nuorille viljelijöille kohdentuisi noin 11,2 miljoonaa euroa lisätukea kuluvana vuonna.

Valtiovarainministeriön toimenpiteistä

Lisäksi on otettava huomioon, että valtionvarainministeriön hallinnon alalla sukupolven vaihdoksia helpotetaan erityisillä verosäädöksillä. Vastaavan kaltaiset poikkeukset koskevat myös muita toimialoja kuin maataloutta harjoittavien yritysten sukupolvenvaihdoksia. Veropoikkeuksien saajille asetetut edellytykset poikkeavat maataloushallinnon nuoria kannustavista toimenpiteiden ehdoista.